

FOAIE

пентрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 13.

Luni, 27. Martie.

1844.

КЪ ВЪНТ

пентрѣ desciderеа кърсълѣ де исторіе національ дн акадemia михаїлеанѣ.

(Днкеіере.)

Съ не ферім, Domнілор меї, де ачеа-стѣ маніе каре траде асѣпра поастрѣ рїсъл стрїнілор. Дн посїдіа поастрѣ де фаць, чеа ѣнтѣ даторіе, чеа ѣнтѣ днсѣ-шіре тревѣіе съ не фїе modestia; алмін-трелеа ам пѣтеа мерїта ачеаа че зіче D. Еліад, къ пѣмаї паціле ваокрѣте ворвекск неконтенїт де стрѣмошїї лор, възѣоарѣ ка шї еѣгенїстїї скѣпѣтаці. Съ не ско-ворїм дїн Еркѣл, дакъ вом фї мішеї, лѣ-меа тот де мішеї не ва дінеа; шї дїн протївѣ, дакъ ісгонїнд деморалїсаціа шї пезнїреа общеаскъ каре не дармѣ спре-пеїре, не вом сілі къ ѣн нас маї сігѣр, а не дндрепта не ка леа фрѣдіеї, а патріо-тістѣлѣї, а ѣнеї чївілісації сѣпѣтоасе шї пѣ свперфіціалѣ кѣтм о авет, атѣнче вом фї респектаці де Еѣрона, кіар дакъ неам траде дїн хорделе лѣї Цепціс-Хан. Аша дар, Domнілор меї, еѣ пѣ въ воїѣ аскѣнде къ леціле, къ обїчеїзрїле, къ лірѣа, къ днчепѣтѣл пострѣ се трагѣ дїн Романї; історїа де мѣлт аѣ доведїт ачесте адеѣв-рѣрї, дар ѣпкъ одатѣ въ маї сігѣн, сѣнт

департе де а мѣгѣлі о маніе рїдіколѣ, ворвїндѣѣѣ де фаптеле Романїлор, ка къпд ар фї але поастре; чї воїѣ фаче чеѣа маї фолосїтор; мѣ воїѣ сілі а въ дндемна, къ дакъ вроїці съ фїці кѣпоскѣці де аде-вѣраці фїї а Романїлор, апої съ фачеці шї Двоастрѣ чеѣа, каре съ се поатѣ сѣ-мѣлѣї къ іспрѣвіле попорѣлѣї де лѣме domнітор.

Днаїнте де а сѣѣршї, дацімі воїе, Domнілор меї, съ кіем лѣареа воастрѣ а-мінте асѣпра кърсълѣї меѣ. Дакъ Гречїї аѣ къѣѣт одатѣ сѣѣт жѣгѣл лѣї Фїліп, шї дн зрмѣ сѣѣт жѣгѣл Романїлор, есте пеп-трѣ-къ аѣ вроїт сѣ фїе Платеанї, Теванї, Атенїанї, Спартїаці шї пѣ Еліні; тот аша шї стрѣмошїї пострї аѣ вроїт сѣ фїе Ар-деленї, Мѣнтенї, Бѣлѣденї, Молдовенї шї пѣ Ромѣнї; раре орї еї аѣ вроїт сѣ се прївіаскъ днтре дѣншїї ка о сігѣрѣ шї ачсеаншї паціе; дн пезнїреа лор дар тре-вѣїе сѣ ѣедет ісворѣл тѣгѣлор непорочї-рїлор трекѣте, акѣрора зрме ѣпкъ пѣпѣ астѣлї сѣнт вїї, не пѣмѣнтѣл пострѣ. Департе де а фї пѣртїніторѣл ѣлѣї сімті-мент де зрѣ кътрѣ челеламте пѣрді а неамѣлѣї меѣ, еѣ прїѣск ка патрїа меа, тоатѣ ачеа днтїндере де лок ѣнде се вор-ѣеѣе ромѣнеѣе, шї ка історїа національ.

історія Молдавії дитреці днаїнте де съшiereа еї, а Валахії шї а фрацілор дїн Трансїлванїа. Ачеасть історїе есте обїеќтєл кърєвлїї меѣ; дїтїнїлндєлтъ, кѣм се дїцлєце дела сїне, маї тѣлт асѣпра дїтѣтлїлор Молдавії, нѣ воїѣ трече сѣвт тѣчере шї фаптеле вреднїче де дїсепнат а челорлалте пѣрцї а Дачїї, шї маї алес а Ромѣнїлор дїн Валахіа, кѣ карїї сѣптем фраці шї де крѣче, шї де сѣпце, шї де лїтѣл шї де леці. Прїн зрмаре, вѣ рог сѣ дїсепнаці кѣ еѣ нѣ воїѣ дескрїе фаптеле деосѣвїт дѣпъ апї шї зїле, чї дїтр'єп кїп колектїв.

Пѣлт акѣм тодї ачеї че с'аѣ дїделетнїчїт кѣ історїа націоналъ, н'аѣ авѣт дї прївїре декѣт бїографїа Ромнїлор, непоменїнд нїмїкѣ де попор, їсворѣл а тѣтлор мїшкѣрїлор шї їспрѣвелор, шї фѣрѣ каре стѣпнїторїї н'ар фї нїмїкѣ. Мѣ воїѣ сїлі сѣ тѣ фереск де ачеасть грешалъ де кѣпїтенїе; чї не лѣпгѣ історїа полїтїкѣ а церїлор, атѣт кѣт воїѣ фїажѣтат де докѣментѣрїле шї традиціїле веки, воїѣ кѣвта а вѣ да шї о їдеє лѣтѣрїтѣ асѣпра стѣрїї соціале шї морале, асѣпра обїчеїлор, прежѣдецелор, кѣлтѣрїї, негодѣлї шї лїтератѣрїї векилор ромнїї. Департе де а тѣ пѣпе ка окѣрїторѣл времїї трекѣте, дїтї воїѣ фаче о деосевїтѣ даторїе сѣ вѣ дїфѣдошез ачеа векиє дїтокмїре гѣвернаменталъ, ачеа адѣпаре де правїлї фїндментале кѣпоскѣте сѣвт нѣтеле де обїчеїл дїтѣлїлї, сѣвт каре патрїа поастрѣ с'аѣ пѣстрат маї тѣлте веакѣрїтаре шї пѣтернїкѣ. Прїн ачеаста, веці кѣпоаде, Ромнїлор, кѣ ачел трекѣт нѣ сра аша де реѣ, аша де барвар, прекѣт сѣ пїакѣ зпїї шї алції а вїл дїфѣдоша;

шї кѣ ава шї ел тѣлте ашезѣлїлїтѣрї, тѣлте орѣндѣеле пре каре кїар полїтїчїї шї економїї де асѣзї ле тѣртѣрїесек де вѣпе!

Історїа Ромѣнїлор, ка шї а тѣтлор націлор модерне, се дїнпарте дї історїе векиє, де мїжлок шї поѣт; фїенде-каре дїн ачесте се сѣвт-дїнпарте дї маї тѣлте перїоаде, каре тоате се дїчепѣ кѣ врео епохѣ дїсепнатѣ. Нѣ вѣ воїѣ ворбї декѣт де дїпѣрѣдала прїнчїпалъ.

Історїа векиє се дїчепе дела челе тѣлїї тїмпѣрїї історїче а Дачїї, шї терѣе пѣлѣ ла дїтетеїереа статѣрїлор Валахії (1290) шї Молдавії (1350). Дїн ачеасть дїтїндере де време, ведем рїсіна Дачїлор, дїнпопорареа церїї лор кѣ колонїї романе, дїфлорїереа ачестора пѣлѣ сѣвт дїпѣратѣл Аврелїан, шї рїсіпїереа лор прїпїлїереа барварїлор, карїї зпїї дѣпъ алції с'аѣ скїмѣват неконтенїт не пѣтѣлїлї пострѣ дела 270 шї пѣлѣ ла 570, кѣнд Аварїї с'аѣ трас дїн Панонїа, лѣсѣнд Дачїа словодѣ. Дїтр'ачесте времїї греле, ведем дїпсѣ дїн кѣнд дїн кѣнд, пре мїкѣл попор ромѣн, кїар дїн мїжлокѣл сѣмїндїлор де алт пеат, ретрас шї аскѣне дїн вѣїле шї поенїле Карпацілор, пѣстрѣндѣшїї націоналїтатеа, леціле, лїтѣва шї обїчеїлїле, ка зпїї скѣтпї патрїмонїѣ прїїмїт дела пѣрїндї. Дїн веакѣрїле X шї XI, ресѣфлѣндѣсе де пѣлїлїрїле барварїлор, Ромѣнїї прїндѣ ла дїдрѣзлїеалъ, есѣ дїн асїлѣрїле лор, шї не коастеле саѣ ла поалеле тѣндїлор се алкѣтѣескѣ дїн мїчїї капїтанатѣрї, шї воевозїї сѣвт шефї де сѣпцеле лор; шї дїсѣжршїт дїн веакѣрїле XIII шї XIV се дїтїндѣ не шесѣрї, есѣ дїн царѣ, дѣпъ експресїа векелор хропїче, шї дїтетеїазѣ

доъ статѣри неатърпате а Валахїеи шї а Молдавїеи.

Къ формареа принципатѣрилор се дн-чепе исторїа де мїжлок, шї се сфършеде къ десѣвѣршїта лор кѣдере сѣвт Domnїи Фанариоци (1716). Ачестъ парте а исторїеи есте адевѣрата исторїе а Ромънилор. Андатъ дѣпъ днтокмїреа лор дн статѣри неатърпате, дї ведем лѣптѣндѣсе къ попареле меѣишїте пентрѣ пѣстрареа националитѣдїи лор; нїчї одатъ дѣхѣл їзѣднїї шї а пѣвѣлїрїи пѣ їаѣ повѣдѣит; чї тоате рѣсвоаеле лор аѣ авѣт зп дѣл повїл шї сѣдїт, апѣрареа патриеи шї а леѣїї. Дар дн ачесте лѣпте, статорнїчїа, кѣражѣл, їспрївїле, вїрїндїле лор не парѣ фавѣлоасе, потрївїндѣле къ мїкѣл лор пѣтър шї къ пѣдїеле мїжлоаче че ле аѣ стѣтѣт дїнаїге. Дѣштманї де зече орї маї пѣтерпїчї декѣт дѣлншї дї ведем вѣптѣдїї шї пѣшї дн фѣгѣ. Днсѣ зп колос страшнїк, зп повр кѣшпїт се ївеще не оризонѣл Езропей; їсламїстѣл се араѣт шї тоате нациїле третѣрѣ пентрѣ леѣеа шї националитатеа лор. Сербїа, Бѣлгарїа, Алѣанїа, Маѣедонїа, Гїрїа, Фрїалѣл, Крѣтѣл се факѣ провинчїї тѣрчещї; четатеа лѣї Константїн, Рома чеа повѣ, маїка орашелор се фаче капїтала сѣлтанїлор, шї сепї-лѣпа се днлѣцѣ дн локѣл крѣчїї не волта сѣпїтеї Софїї. Дн време кѣнд їсламїстѣл есте вїрѣитор претѣндене, кѣнд кїар Гречїа класїкѣ се фаче прада Османїлор, кѣнд тѣїзрїле ачестора ресѣатѣ пѣп' дн їнїма Бѣлгарїеи, пѣмаї Ромънїї се днпротивескѣ шївоїлѣлї каре днїте тоате, пѣмаї еї стаѣ ка зп вал апѣрѣтор крещїпѣтѣдїї днпотрїва Мѣсѣлманїлор. Де тѣлте орї вїрїдї, де тѣлте орї сѣпншї, дар нїчї одатъ авѣ-

тѣдї пѣлѣ ла пѣтѣнт шї деспѣдеждїдї. дї ведем фолосїндѣсе де тот прїлежѣл шї дела 1366 шї пѣлѣ ла 1688 стѣнд деа-пѣрѣре дн лѣптѣ. — Мїрчеа чел вѣтрѣл, Влад Чепеш, Стефан чел таре, Мїхаї Ветеазѣл шї Шерѣан Каптакѣзїно аѣ фост маї алес педпїтѣкадїї дѣштманї а сектаторїлор лѣї Махomed, апѣрѣнд къ сѣпїеле лор сѣдїта крѣче. Де шї нековпент дн рѣсвоаїе, Ромънїї днсѣ пѣ зїтѣ реформеле шї днвѣпѣтѣдїрїле дн лѣптрѣ; дн веакѣрїле XVI шї XVII маї алес еї фак тарї днпїнтїрї дн чївїлїсаѣїе. Скоалеле лор сѣпїт вестїте дн тот Ориентѣл; Молдавїа есте зпа дн челе зїтѣї церї а Езропїи, дн кареа ївенѣїа лѣї Гѣтѣвберг, тїпографїа, се днтродѣче. Даскалїї, калїграфїї шї правїлїстїї ромънїї се кїамѣ ла кѣртеа царїлор Рѣсїеи, шї зп фїїѣ а Молдавїеи се днвредпїчеще а фї днвѣдѣторѣл лѣї Петрѣ чел таре. Дн чеа зїптї жтїтѣте а веакѣлї XVII, лїмба ромънеаскѣ се десровеще шї кѣшїгѣ дрїтѣл де лїмѣл а Статѣлїї, маї тѣлте тїпографїї се ашазѣ дн амѣндѣбѣ принципателе; Васїлїе Лѣпѣл шї Матеї Басараѣ, прїп ачесте фачерї де вїне, дншї факѣ зп пѣме пентрїтор дн исторїа патриеи. Барѣадї рѣвнїторї десволтеазѣл лїтератѣра шї дѣхѣл национал; шї кѣт вор фї ромънїї, меморїа шї скрїерїле ворнїкѣлї Брекїе, а логофѣтѣлї Езстратїе, а мїтрополїдїлор Досоѣтеї шї Варлаам, а лѣї Мїрон Костїн, Нїколае Костїн, Радѣ Гречеанѣ, Радѣ Нопескѣ шї Ѓоан Некѣлче пѣ се вор зїта, нїчї се вор перде. Стрѣтшїї пострї кѣ зп пас гравнїк се днпїнтескѣ не калеа чївїлїсаѣїеи Анѣсѣлїї; днсѣ тоате ачесте пропѣшїрї се факѣ днпїоїерї. Вретеа кѣдерїї

ле вине; дн писма нацилор стрѣне, дн неврире днтре дѣнши, зѣтѣнд къ сѣнтѣн сѣнтѣр шѣ ачелаш неам, чѣ деспѣрѣциѣ, лѣптѣндѣсе шѣ слѣвѣндѣсе днтре дѣнши зѣнѣ не алѣи сѣвт пѣме де Молдовенѣ шѣ Мѣнтенѣ, Ромѣнѣ се апропиѣ де пеѣре. Тѣранѣя отоманѣ се днтемеѣазѣ асѣпра лор, шѣ къ дѣнса сѣперстѣциѣ, игноранѣа шѣ днтѣперекѣл. Дн днчепѣтѣл веакѣлѣ треѣктѣ, се ѣвеще вѣрѣиторѣл лѣѣ Карл XII, Петрѣ чѣл маре; марѣнимосѣл монарѣх дншѣ плеакѣ зѣн окѣѣ дндѣрѣтор асѣпра попоарелор крѣциѣне а Тѣрѣчиѣ; ромѣнѣмеѣа салѣтѣ де вѣкѣрѣе. Ерѣл Рѣсѣеѣ, спре мѣнтѣрѣеа обѣцеасѣ се зѣнѣе къ Бранкованѣ шѣ къ Канѣтеѣр; дар завѣстѣа шѣ писма ачѣстор Домнѣ нимѣкѣичѣе зѣн план аша де маре шѣ аша де вѣне днчепѣт. Пачѣа дела Прѣт днтемеѣазѣ зѣнкѣ не зѣн веак жѣгѣл Османѣлор асѣпра принѣипателор дела Дѣнѣре; къ траѣцѣреѣа оѣцилор рѣсѣѣѣ, Ромѣнѣнѣ перѣдѣ чѣа де не зѣнтѣ нѣдѣжде де мѣнтѣрѣе, чѣа де не зѣнтѣ скѣнтѣе де наѣионалѣтѣте, шѣ чѣл де не зѣнтѣ дрѣт чѣ ле маѣ рѣтѣсѣсе, дрѣтѣл де а фѣ окѣрѣмѣѣѣѣ де кѣтрѣ Домнѣ пѣтѣжѣнтѣнѣ; шѣ фанарѣиѣѣ се факѣ стѣпѣнѣнѣ Молдавѣеѣ шѣ Валѣхѣеѣ!

Исторѣа позѣ се днчѣне къ веакѣл чѣл маѣ кѣтѣплѣт, каре вреѣдатѣ аѣ апѣсат ѣѣрѣле поастрѣ. Тоате елементѣле де наѣионалѣтѣте шѣ де патриѣотѣзм сѣжѣнт де мѣлт перѣдѣтѣ; леѣилѣ фѣндѣментѣле а ѣѣрѣѣ се калѣкъ дн пѣчиѣаре; адѣпѣрѣле обѣцеѣѣ, сѣвт пѣме де дѣванѣрѣ, се факѣ пѣмаѣ пѣѣе форѣмалѣтѣѣѣѣ фѣрѣ ѣнтерѣс. О ариѣстократѣе игноранѣтѣ, спрѣжѣнѣтѣ де поартѣ шѣ де клер, не де о парѣте ѣѣне дн ланѣѣрѣ зѣн попор де маѣ мѣлт де доѣѣ мѣлиѣанѣе оаѣмѣнѣ, еар не де алѣа се фѣче ставѣлѣ кѣар вѣнелѣѣ

че зѣнѣ дн Домнѣ фанарѣиѣѣ вѣресѣкѣ а фѣче; дрѣтѣрѣле ѣѣрѣѣ, каре дн каре се сѣлеще сѣ ле вѣндѣ маѣ къ мѣк преѣ шѣ маѣ деѣравѣтѣ; ѣсвоареле де днвѣѣѣрѣе пѣвѣлѣкъ се днтревѣѣнѣеазѣ пѣмаѣ дн фолосѣл зѣвор фамѣлѣѣ прѣвѣлѣѣѣѣте. Moldavia се сѣѣшѣе дн треѣ пѣрѣѣѣ, Valachia есте днкѣнѣѣѣзратѣ къ чѣтѣѣѣѣ тѣрѣчѣѣѣ zidite не пѣтѣжѣнтѣл еѣ. Фѣрѣѣ ажѣтор днн афарѣ, фѣрѣѣ ажѣтор днн лѣзѣнтрѣ, Ромѣнѣнѣ скапѣ тоате прѣлежѣрѣле де мѣнтѣрѣе; шѣ дн време кѣнд тоате попоареле Ерѣропѣ се днпѣнѣтеазѣ спре о маѣ сѣравѣнѣ днтѣмеѣѣере днн лѣзѣнтрѣ шѣ днн афарѣ, поѣ къ ачѣеашѣ рѣпѣѣѣѣне не апропиѣем де пеѣре. Рѣволѣѣѣѣа франѣзеѣл сѣрѣѣѣнѣд Ерѣропа пѣнѣлѣ дн чѣле маѣ адѣжѣнѣѣ а сѣле темѣлѣѣ, се рѣсѣнѣѣѣ шѣ днтре Ромѣнѣнѣ; зѣнѣ дннтре еѣ се пѣнѣ дн комѣнѣкаѣѣе къ дѣрѣкторѣл франѣзеѣ; дар преѣ мѣлѣте ѣѣрѣѣ, преѣ мѣлѣте ставѣле днпѣдеѣкъ орѣ чѣ вѣнѣтѣ ѣсправѣ. Не зѣнтѣ вѣрѣиторѣл дела Мѣренѣго, дн експѣдѣѣѣѣѣа са дн Еѣѣпѣт, вѣроѣнд а да треѣвѣѣ Тѣрѣчилор, трѣмѣѣте еѣѣсѣрѣ дн Valachia шѣ Moldavia, ка сѣ форѣмѣзе партизанѣ идеѣлор позѣ; ѣѣперосѣл Рѣгас мѣгѣлѣндѣсе къ фѣгѣѣѣнѣнѣѣле лѣѣ Бонапартѣ, се фѣче проповѣдѣсѣиторѣл словѣзѣнѣеѣ; опрѣт дн днтрепрѣндѣреѣа са ел се дѣ калѣѣлор дела Белград шѣ моаре пѣнтрѣ патриѣе. Дар моартѣа са нѣ рѣтѣнѣне перѣоѣѣѣоаре; шѣ еѣ есте менѣтѣ сѣ преѣгѣтеасѣкъ рѣѣѣперѣѣѣѣѣа поастрѣ; моартѣа лѣѣ Рѣгас де о парѣте, апѣѣсѣрѣле неѣсѣферѣте а тѣранѣлор де алѣтѣ парѣте, идеѣле веакѣлѣѣ каре де шѣ днчѣет, дар тот днчѣепѣзѣсѣрѣ а пѣтрѣнѣде днтре Ромѣнѣнѣ, скрѣѣрѣле лѣѣ Петрѣ Маѣиор шѣ а алѣтор вѣрѣваѣѣѣ патриѣиѣѣ, контраѣктѣл къ арѣмѣле рѣсѣѣѣѣ чѣ аѣ окѣпѣат прѣнѣѣѣпа-

теле дела 1806 пълъ ла 1812, тоате ачесте прегътескѣ дпгъмпльріле дела 1821. Дп време гънд дп Молдавіа етеріа ізвъкнеце ші кіамъ ла словозеніе нъ пѣмаі пре Гречі, дар пре тоате поноареле кредіне каре цемеа съвт жгъл Търчіеі, Теодор Владимірескѣ рѣдікъ пе де алтъ парте дп Валахія стеагъл націонал, вестінд Ротънілор къ времеа венісъ, пентрѣ-ка дара съ скътѣре стъпъніреа стрънілор, съ денъртезе авъзъріле каре о родіа, ші съ довъндеаскѣ гъверн націонал дптемеіат пе о шартъ длібералъ. Порпіріле ші а лѣі Інциданті ші а лѣі Владимірескѣ аѣ зп реѣ сфършіт; дар къ тоате ачесте ресълта теле лор пентрѣ ноі сълт пемъсврате. Дпгъмпльрілор дела 1821 сълтем даторі къ орі че пропъніре че ам фъкѣт де атѣнче; къчї еле пе аѣ дешептат дѣхъл націонал че ера адорпміт къ тогъл. Де атѣнче тълте дппрецізъррі дп афаръ пе вінѣ дп ажѣтор; къртеа протектоаре, ка о рѣсплатъ пентрѣ жъртфіле че Ромъніі іаѣ фъкѣт дела Петрѣ чел маре ші пълъ ла пачеа де Адріанопол, сімценце о дпгрїжіре адевѣратъ пентрѣ соарга поастрѣ; ші де ші ѣнкъ романістѣл нъ трїѣмфъ, към зіче D. Аарон, тотѣші екісітінда політікъ дпчене а пі се ашеза пе темейрї маі статорніче. Дп ѣрма тълтор пѣтїмірі, тълтор пепорочїрі зп орїзон маі сенїн пі се аратъ, пачеа дела Адріанопол се дпкеіе дптре Рѣсіа ші Търчіа, ші дрїтѣрі пердѣте де веакѣрі пі се дпторкѣ дпаноі. Кїселеф, зп пѣте пре каре Ромъніі нъ тревѣіе съл ростеаскѣ декѣт къ рекъноціонѣт ші драгосте, есте дпсърчїнат къ реченерациа патрией, къ пѣнереа дп лѣкпаре а правїлор менїте съ пе факъ

о націе, пълъ ла дпмплііреа чеї маі марї фъгъдѣнѣце, пълъ ла чеа маі темейнікѣ дпкізъшлѣіре а націоналітѣдїі поастрѣ, а декѣ пѣміреа де Домні пѣтмълтенї ші пе віеаѣт пе тронѣріле Молдавіей ші Валахїей.

Пълъ аїчі, Домнілор меї, віне історїа че ам съ въ дпфѣдошез. Спрїжівл чел маі темейнік ка съ пот ажнїце ла цълѣл дорїт, дп аѣцент дела індѣлцінда Двоастрѣ, ші дела пѣдеждеа тѣгълїтоаре, къ прїп прелекціїле теле воїѣ пѣтеа дешепта дп Двоастрѣ зп дѣх де зпїре маі де апрѣапе дптре тоате ратѣріле неамълѣї ромънск, ші зп інтерес маі віѣ пентрѣ націе ші патрие. Ачѣаста 'мі ар фї чеа маі скъмпѣ рѣсплѣтіре ші чеа маі вѣпъ дпмѣрѣвѣтаре дп трѣднікѣл меѣ дрѣт.

Дптр'о асемїне дптїндере де історїе, каре къпрїнде атѣте тїмпѣрї ші атѣте локѣрі, кіар къ чеа маі маре лѣаре амїнте тревѣіе съ фак грешелї; орї чїне дпсъ ва віневої а тѣ аскълта чева, ва дпсемпа къ еле се вор дпгъмпла дпп лїпса къноціонделор, ші пічі декѣт дпп рѣ вроїнѣт саѣ къ врезп скопѣ аскѣнс. Дп дпфѣдошареа дпгъмпльрілор каре сълт апрѣапе де ної, ші пре каре саѣ ної саѣ пѣрїнції пострї ле аѣ вѣзѣт, воїѣ фї къ чеа маі неадорпміт прївігїере, мїрїнінѣдѣт а въ арѣта пѣмаї фаптеле дпмплііте, фѣрѣ а врої а въ дескоперї ші цълѣріле аскѣнсе. Дп епоха дела 1822 ші пъл' ла 1834, воїѣ фї маі алес кът се ва пѣтеа маі скѣрт ші маі овщеск, дпфѣдошѣндѣвѣт пѣмаї дпгъмпльріле пѣвлїче, ші ачеле каре аѣ авѣт о дпрїзїре сімцітоаре асѣпра церїї. Ної п'ам ажнїс ѣнкъ аща департе ка съ пѣтем трата къ пѣпѣртїніре історїа контїмпѣреапъ; ачѣаста есте треава вііторїмії. Дѣтпнезеѣ дар съ тѣ фе-

реаскъ де а вроі а тѣ пѣне чепсорѣа кон-
виедѣиторілор меі, жѣдікѣндѣле саѣ крити-
кѣндѣле пѣртареа ши фаптеле. „Ачела каре
дѣші дпалѣ дѣхѣла ла вреднѣча зпѣі исто-
риограф, зѣче Іоан Міѣллер, перде дп прѣ-
віреа са орѣ че атпцереі моментале ши пар-
тікѣларе. Жѣрналѣрі пот адѣна персоналі-
тѣді; дп тавелеме исторіеі се скріе пѣмаі
вечінікѣла адеврѣ.“

БѢКѢДІ ДІН ІСТОРИА БѢТѢЛѢІ.

В е к і т ѣ а.

(Дпкеіере)

Іарѣ деспре модѣла лѣкрѣлѣі, ши кѣл-
тѣра вѣлор дп кѣрѣме скріпторілор вѣ-
трѣні, ши дп фірѣа лѣкрѣлѣі се адеверече,
кѣтѣз іптіе пѣмаі ачеле матеріі металічоа-
се се лѣбра, каре се аѣла іп пѣтѣнтѣла чел
лѣкрѣторіѣ, саѣ прпн хѣлте де арпѣ; маі
тѣрзіѣ іпсѣші крѣпѣтѣрпме, прпн каре се
ведѣаѣ осевіте местече мпнероасе *), арѣ-
таѣ калеа де а кѣтѣа дѣпѣ матеріі металі-
чоасе; іарѣ ла іпчеркѣрпме лор се фоло-
сѣаѣ кѣ скѣле аскѣдпте, каре ши ле фѣчѣаѣ
дпн челе маі тарі піетрі, пѣлѣ кѣнд аѣ а-
жѣнс фіерѣла іп маі маре іптрѣвпндаре. Іп-
се вѣтѣла маі кѣ гроеѣла пѣмаі атѣлчі аѣ
пѣтѣт сѣ се іпчаепѣ, дѣпѣ че аѣ дат а лѣкра
кѣ фок, ши аше а стрѣвате іп лоптрѣла піе-
трлор. Кѣ ачаста адеврѣрат саѣ маі деспіт

*) Мпдерѣ зѣчет іп трактатѣла вострѣ матеріеа
іптроеаѣ, іп каре се аѣлѣ метале, саѣ дпн
каре прпн чева преѣачере се гѣтеск алте лѣ-
крѣрп фодоспчоасе, п. е. кѣрѣзпні де піатрѣ,
матеріі де порѣеланѣ н. а. Дпн мпнерѣ се
ванде мпнерос, мпнерал ш. а.

кѣтѣареа матеріілор металічоасе, ашезате
прпн стратѣрп мпнерале, дарѣ кѣ кѣт стрѣ-
вѣтѣа маі аѣнд прпн вѣі, кѣ атѣта іп іптім-
пна маі тарі піедечі, пептрѣ-кѣ ісвореа
ана, ши се стріка аерѣла. Фпелтеле, кѣ каре
саѣ фолосіт вѣтрѣлп іп контра ачестор піе-
дече, пічі пѣлѣ іп зпѣа де аѣтѣзі пѣ се іпѣі.
Колѣтпне саѣ стѣлпні, четѣді, ши пѣ-
реді тѣіаді прпн вѣі пѣлѣ ши іп тімѣрпме
поастре стаѣ дестѣле.

Спре лѣмпнаре'ші се фолосѣаѣ кѣ аѣді
де лемп рѣшпнос, маі тѣрзіѣ кѣ олет; де-
спре кареле скріе Клімент Александрпнеа-
пѣла, кѣтѣкѣ тот вѣіеріѣла авѣа осевітѣ кан-
ділѣ, кареа дпн зп маіжѣкѣіс мпнѣкѣторіѣ еі
спѣлпзѣра де не фрѣпте іп жос. Прпн вѣр-
теже се тѣіа трѣпте не коаѣтеле піетрлор
саѣ стѣлпчелор іп жос. Піатра тѣіатѣ саѣ
фрѣлпѣтѣ прпн вѣі, неавѣнд іпѣкѣ не атѣлчі
алте маіпне де маілат лѣкрѣторіі, о ско-
тѣа не спате аѣарѣ, каріі, де оарѣ че ла
лѣкрѣла вѣлор се апліка маі дѣ а рѣндѣла
шѣрѣ саѣ рові, пѣ преа ѣраз крѣдѣці. М.

T A T I A N A.

(Жѣрѣа апорѣлѣі дпншелат.)

Прекѣп дат маі спѣс, не вѣлѣстѣма-
тѣла де Ігнат маі пѣлѣт се пѣл сѣфері дпнпн-
теа окілор; дѣпсѣла а фост зп прѣзѣк неа-
скѣлѣтѣтор, ши тот сатѣла ворѣеде деспре
леневіа ши неовѣрѣспіѣа лѣі.

Аѣѣел де порѣоѣкѣ дѣдѣ Нартеніе Сп-
віан, зѣлѣ дпнтрѣ екопмпіі чеі маі авѣді
дпн сатѣла К** зпчѣеі сале фетпде, Татіанеі,
каре ера фала ши вѣкѣрпѣа вѣтрѣпѣцелор
лѣі. Лакрѣлп ши клппірп зпліте аѣ фост
респѣнсѣла ла аспреле саде кѣвіпте, ачелеа

днсь. мѣшкаръ иіма ізвѣторѣлѣ прѣпте
маі тѣлт ші декѣт апѣрареа чеа маі ело-
кзентъ. Ші о стрѣнсь не дѣнса ла ініма
са, ші свспнѣнд словозі дін гѣр'ші: „Сѣр-
мана теа фетіцъ! — Съ нѣ кѣцеді, ка кѣнд
кѣ воіа а'ші вреа сѣ'ці гѣтеск дѣрере. Маі-
ка преа кѣрата шіе кѣт равд іо ла ведереа
лакрьмілор тале че вѣт палідѣл тѣѣ образ;
дарѣ Ігнат нѣ е вреднѣк де тѣне ші тѣ прѣн
днсоціреа кѣ ел д'аі траде ліпсѣ ші тікѣ-
лошіе асѣпра капѣлѣ тѣѣ.“

„О, татъ, преа аспрѣ дѣл жѣдечі,“ ре-
спнѣсь фетіца днпре лакрьмі, „менш ші
знор ла мінте поате кѣ есте, інімаі днсь
нѣ е стрікатъ ші дѣнса съ маі поате дн-
дрепта.“

— „Нѣ тѣ адѣче ла тѣніе прѣн асфел
де апѣраре. Днсь аста е днсьшіреа фе-
шеілор; воі гѣндіці, кѣ вѣрватѣла нѣ поате
фі рѣѣ, пѣпѣ че се фѣцѣреце дн цѣрѣла
вострѣ кѣ амор, ші кѣ інімаі е о скѣлѣ,
че о сокотіці де тропѣл вострѣ. — Фѣкѣт
ар фі дѣнса певѣпіа, фѣрѣ-лецеа, ерат се
зік, прѣн каре а прегѣтѣт мамеі сале тор-
тѣптѣла?“

„Ізвѣте татъ, Ігнат сімте адевѣратъ
нѣрере де рѣѣ пептрѣ рѣл че а фѣкѣт.“

— „Аѣ доарѣ нѣререа де рѣѣ днтрѣ
ачеаа шіо аратъ, кѣ'ші ласѣ екопоміа ші
зѣмѣл днкоаче днколо не тѣнді, ѣнде пре-
кѣт спѣне фѣіма, ел трѣеце дн челеа маі
прѣмеждіоасе ші спѣркате легѣтѣнѣце. Дн-
сѣшні кѣвіосѣл пострѣ преот мѣа повестіт,
кѣ“

„Че а повестіт дѣнса?“ днтреѣѣ Та-
тіана, каре ші маі таре се днглѣвіні. „Грѣт-
аѣ ші дѣнса асѣпра лѣі Ігнат?“

„Дѣнса мѣ а фѣкѣт де шіре, кѣткѣ
вѣіатѣл днмѣл не кѣ реле, ші днтрѣ аскѣне

петрече кѣ де ачеі оамелі, деспре каре нѣ-
маі рѣѣ се шіе, ші кѣ пічі днтрѣ о поапте
се афлѣ акасѣ, фѣр' а ші чінева ѣнде мерѣе.“

Тата ші фѣіеса нѣ'ші адѣсерѣ амінте,
кѣткѣ ачела деспре каре ворѣіа дѣ аскѣл-
тѣ ші дн сівѣші коаче ісѣвѣндѣ. Ігнат венісе
не фѣрш лѣпѣгѣ касѣ, ка съ вадѣ не Та-
тіана ші дін фереастра дескѣсѣ авзі тот дѣс-
кѣрѣл. Трекѣрѣ вр'о кѣтева зіле, дн каре
Татіана не Ігнат нѣ'л а вѣзѣт, ші днш про-
пѣсѣ ка съ аскѣлте де татъ сеѣ, не каре 'л
ізвѣіа кѣ атѣта фѣрѣезіте. Де ші еа нѣ пѣ-
теа гѣнді ла ачееа фѣрѣ днтрѣстаре днсо-
цітѣ де лакрьмі, ка сѣ'л днкѣнціѣре не
Ігнат, тотѣшні нѣ воіа а тѣрѣвѣра ферічіреа
татъ-сѣѣ прѣн ачееа, кѣ фаворісеце не зѣ
аморез, не кареле дѣнса фоарте дн зреце.

„Нѣ ізвѣте татъ,“ кѣцета дн сіне дрѣ-
гѣлаша фетіцъ, „Татіана та нѣ те ва нѣ-
рѣсі; д'аі перѣт скѣтпа соціе а віеці,
каре те а ферічіт не тѣне ші не мѣне ші
прѣіка та зѣкѣ нѣ'ці ва кѣшѣла пічі одатѣ
сѣпѣраре.“

Тот кѣцетѣл че'л авеа кѣтрѣ тѣтѣса,
акѣреі сікрѣѣ (кошчѣг) пѣпте де доі ані дн
петрекѣ дн цінтірѣм, дѣ днѣіа ініма ші о
рѣдіка спре амор кѣтрѣ татъ сѣѣ; днсь
ізвѣреаі кѣтрѣ Ігнат рѣтасе тот пелѣвінѣсѣ,
кѣчі фетіца кѣцета, кѣ еа не піменеа нѣ
ватѣтѣ пѣртѣндѣ'і кѣпѣл дн інітѣшні. Дн-
кѣнціѣрѣ тоате локѣрѣле кѣ грѣже, не ѣнде
алмінтрелеа сѣ обічѣвѣіа а сѣ днглѣлі кѣ
аморезѣл, тѣкаркѣ ачееаста дѣ костісеа вр'о
кѣтева свспнѣрѣі, тѣкаркѣ офѣнд стѣтеа ла
знѣ, ка се вазѣ, оаре нѣ се афлѣ дѣнса
не апроане.

А зечеа поапте дѣнѣ порѣпка маі сѣе
арѣтатѣ, Ігнат а вѣтѣт кѣтѣпел ла фереа-
стра одѣіеі ѣнде дортеа Татіана. Кѣт дѣ

вѣтеа иіма ла ачест сѣнет кѣпоскѣт! Лп-
трачѣеа дшї адѣсъ аиіте де пропѣсѣл
сеѣ чел вѣл шї пѣ с'а мїшкат; дпсѣ Игнат
репедї ватереа шї маї таре, шї фїндкѣ дѣп-
са съ темѣа кѣ таїкѣ сеѣ се ва деиента,
де ва аиента шї а треїа оарѣ, съ скѣлѣ шї
теарсѣ ла ферѣастрѣ.

„Не дѣдратѣ Тїтїкѣ,“ грѣї Игнат, „кѣте
зіле вѣмлаїѣ пе аскѣнс дппредїѣрѣл касѣї,
ка съ те вѣд! Кїар кѣ с' пѣвѣл, кѣ те іѣ-
вѣск дптрѣ аѣта, кѣчї тѣ, пѣмѣлѣмїтоа-
ре, пѣ тѣ маї іѣвѣщї.“

— „Ах Игнате кѣм поцї а грѣї асѣел!
Тѣ шїї кѣт ещї де скѣмп дпайнтеа теа,
шї кѣм дшї паре де рѣѣ, дакѣ пѣ те вѣд,
татѣ меѣ дпсѣ м'а опрїт, шї акѣма кѣчї
грѣїеск кѣ тїне, пѣї аскѣл порѣпка.“

„Шї тѣ пѣ шїї пѣнтрѣ че ѣ дѣпсѣл а-
тѣт де стрїнс?“ дптревѣ аморезѣл кѣ сѣ.
pїdere сатїрїкѣ.“

— „Ах фоарте віне,“ респѣнсѣ фетїца,
„пѣнтрѣ-кѣ пѣ стаї де економїе, пѣнтрѣ-кѣ
тѣ пѣтрѣчї мѣлѣт време пе мѣлїдї, шї дп-
кѣ, че ѣ маї рѣѣ, аї кѣпошїдѣ кѣ оаменї
рѣї, де каре тоцї се тем. . Ачестѣа с' каѣ-
селе, пѣнтрѣкаре пе деспѣрѣщѣе таїкѣ меѣ.“

„Се пѣ крезї,“ грѣї віклеапѣл Игнат;
тоате ачѣлеа сѣлт мїнчѣнї, екорпїтѣрї, ка
съ капедї ѣрѣ асѣпра теа шї съ те мїше
спре а те кѣсѣторї кѣ Тома чел авѣт.“

— „Че грѣїещї тѣ?“ стрїгѣ Татьяна
дпгрозїтѣ, „пѣ, ачѣеа пѣ ѣ кѣ пѣтїнѣѣ;
атѣт де пѣдѣдрат татѣ меѣ пѣ поате фї;
пѣ, Игнате, ачѣеа іо пѣ о кред.“

„Шї пѣмаї деспре мїне крезї реле,“
респѣнсѣ Игнат, „аїчї пѣ ѣ фавѣлѣ пеапроа-
не адевѣрѣлѣї. Тѣ те вѣї дпдої деспре ско-

пѣрїле тѣтѣ-пе тѣѣ, пѣпѣ че дѣї ва порѣп-
чї, ка пе вѣтрѣпѣл ачѣла сѣл прїмѣщї
де вѣрѣват, шї апої тѣ ещї о фатѣ кѣ мѣлѣт
маї аскѣлѣтѣоаре, декѣт ка съ те дпкѣмѣдї
а те пѣле дп контрѣ порѣпчїлор лѣї. То-
тѣшї пѣнтрѣ че пѣрд тїмпѣл кѣ черкѣрї пе-
фолосїтоаре, ка съ рѣсѣфїр пѣгѣра де пе окїї
тѣї. Дѣмнезеѣ кѣ тїне, пѣмѣлѣтмїтоаре!
Фїї фѣрїчїтѣ, пѣпѣ че іо“ — шї се трасѣ
дпколо, ка ковѣршїт де сїмѣрїле сале.

„Рѣмѣї, пѣнтрѣ Дѣмнезеѣ рѣмѣї іѣвїте
Игнате. Дптрѣ адевѣр ещї пѣдрѣнт кѣтрѣ
мїне. Тот кѣ ачѣа кредїнгѣ шї адѣпчїте
те іѣвѣск ка де алдатѣ шї щїе маїка пре-
кѣратѣ, кѣт мїа фост де грѣѣ а аскѣлта
де татѣ-меѣ ка съ те дпкѣпѣїѣр.“

— „Ещї дп старѣ а вїта,“ респѣнсѣ
Игнат, „де кѣте орї мїаї промїс (фѣгѣдѣвїт)
жѣрѣндѣте кѣ вѣї фї амеа? Поцї тѣ вїта,
кѣт де репѣде венеаї де алѣдатѣ ла фе-
реастрѣ, дакѣ вѣтеам? Тѣ фоарте те-аї
стрѣмѣтат Тїтїкѣ.“

„Нїчї декѣт,“ респѣнсѣ вїата фетїцѣ,
„іо дпкѣ те тот іѣвѣск.“

„Аратѣ дар ачѣеа,“ зісѣ Игнат маї дп-
коло, „шї ласѣ-тѣ а венї тѣне ла тїне.
Татѣ-тѣѣ мерѣе ла ораш, ка се вѣндѣ оїле;
дѣпсѣл ва фї тоатѣ зіоа депѣртат шї аша
вом пѣтеа пѣмпѣдекадї а повѣстї ла ола-
тѣ, — доарѣ маї пе зрїмѣ. Фїїторїѣ'дї вѣр-
ват дпкѣ ва мерѣе тѣне ла ораш, ка съ
адѣкѣ тоате чѣлеа де лїпсѣ спре кѣсѣторїе.
Сѣара трекѣтѣ дї вѣзѣїѣ ла преотѣл дп се-
рїоасѣ копсѣѣтѣїре, шї шїїѣ кѣ лѣкрѣл ѣ
хотѣрѣт.“

О покнїре дп одаїе фѣѣѣ пе дпфрїко-
шата фетїцѣ а фї кѣ лѣаре аиїте. (Ва зрїма.)